

Onderlegger bij agendapunt 1 Openbare beeldvormende avond 20 mei 2021

Onderwerp:

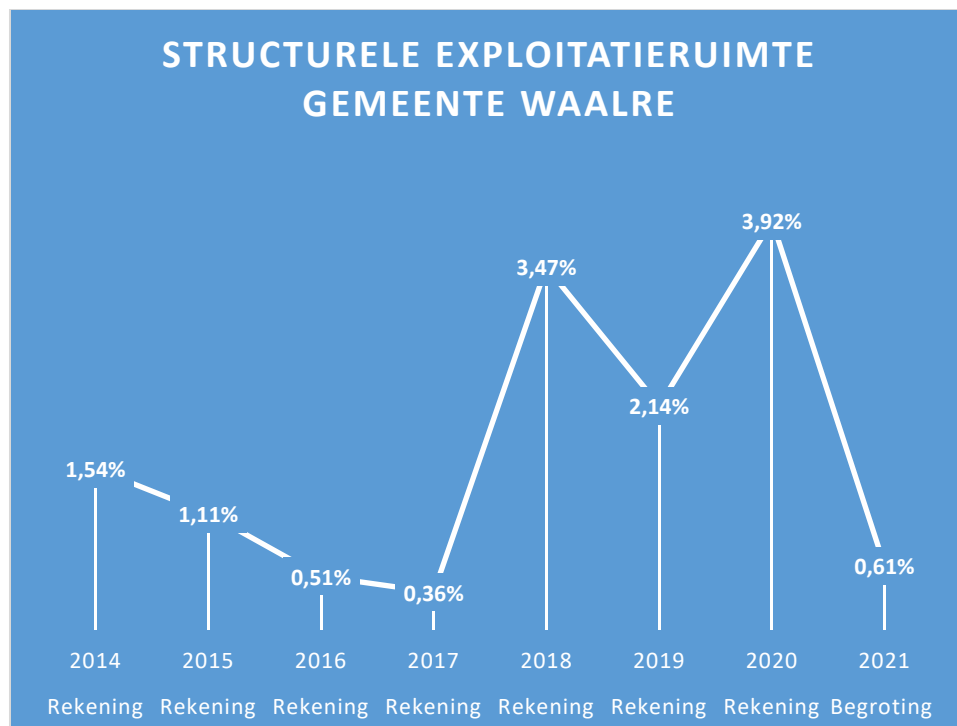
Kaderbrief 2022

Het doel van de raadsinformatieavond:

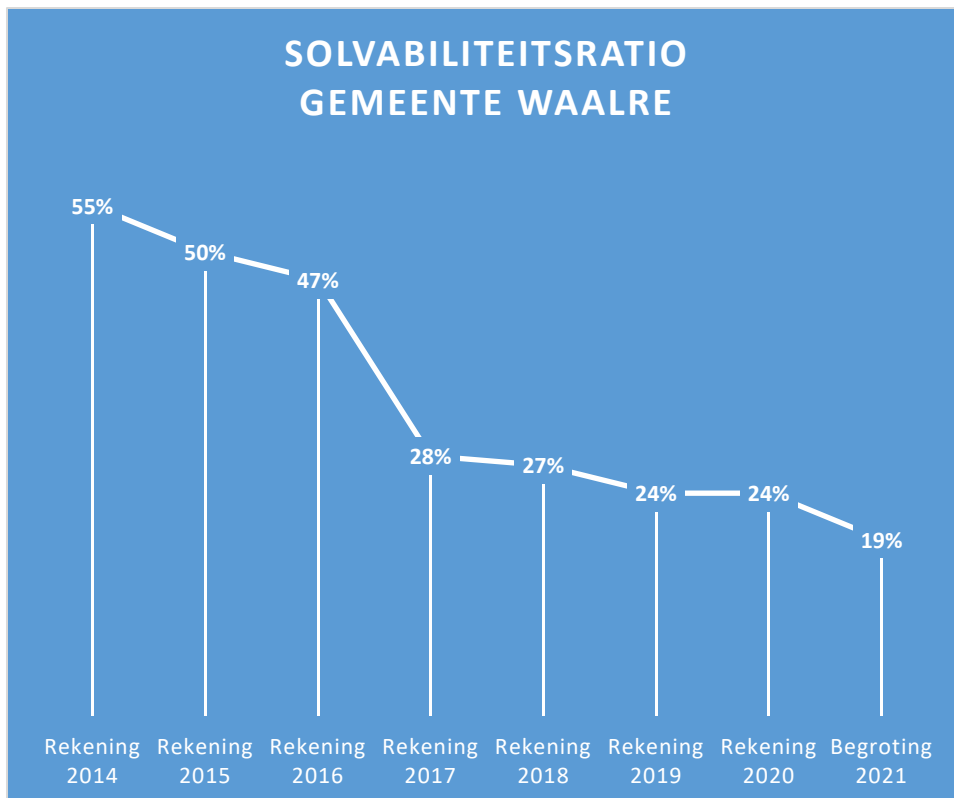
Raadsleden en inwoners van Waalre wisselen van gedachten over de kaders voor de begroting voor de komende jaren aan de hand van 3 dilemma's:

❖ Welke financiële risico's komen op de gemeente af en hoe houden we daarmee rekening in de begroting?

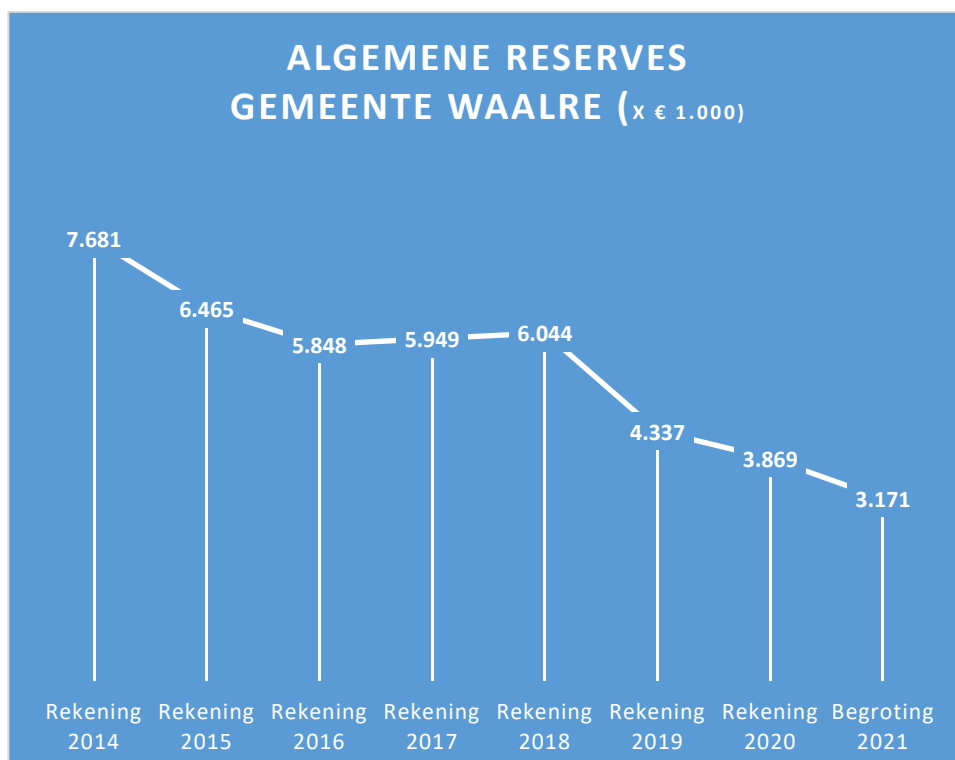
De afgelopen jaren zijn steeds taken van de centrale overheid bij de decentrale overheid en specifiek bij gemeenten neergelegd. Voorbeelden hiervan zijn taken uit het sociaal domein (Jeugdwet, Participatiewet en WMO), Omgevingswet en de Regionale Energie Strategie. De bijbehorende financiële middelen zijn niet toereikend. De beleidsvrije ruimte in de begroting van de gemeente wordt daarmee steeds kleiner. De structurele exploitatieruimte van de gemeente wordt uitgedrukt in een percentage en laat zien of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid. Een positief getal betekent dat er nog (beperkte) structurele ruimte is. De jaarrekening 2020 laat een flinke stijging van de structurele exploitatieruimte zien. Dit geeft echter een vertekend beeld, doordat reguliere uitgaven niet volledig hebben plaatsgevonden i.v.m. Covid-19.

Daarnaast is een indicator voor de financiële situatie van Waalre de solvabiliteitsratio. De solvabiliteit geeft de mate aan waarin de gemeentelijke bezittingen (balanstotaal) zijn gefinancierd uit eigen middelen (eigen vermogen) en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Een percentage van 50% of hoger is voldoende. Tussen de 20 – 50% is matig.

Tot slot zijn onze algemene reserves de afgelopen jaren duidelijk afgenomen. Dit is onze reservespaarpot voor incidentele uitgaven en een buffer voor onverwachte tegenvallers. Om ambities waar te maken en tegenvallers op te vangen hebben we hier de afgelopen tijd regelmatig een beroep op moeten doen.

Conclusie is dat onze financiële ruimte (zowel structureel als incidenteel) de afgelopen jaren steeds kleiner is geworden en we daarmee ook grotere risico's lopen.

Het is van belang deze ontwikkeling te remmen cq. te stoppen, temeer we enkele risico's/uitgaven op ons af zien komen, die we nu nog niet goed kunnen inschatten:

- ✓ Herijking Gemeentefonds (zoals het er nu uit ziet tot €350.000 structureel nadeel)
- ✓ Gevolgen coronacrisis (op dit moment wordt nog veel door het Rijk gecompenseerd, maar de structurele (financiële) gevolgen zijn nog onduidelijk.
- ✓ Implementatie nieuwe wet- en regelgeving (Regionale Energiestrategie, Warmteplan, Omgevingswet, Wet Open Overheid etc.). De uitvoeringskosten voor deze wetgeving is nog niet opgenomen in de begroting en onduidelijk is of het Rijk gaat meebetalen aan deze opgaven.
- ✓ Grote projecten waar de financiële onderbouwing nog niet helemaal rond is, zoals Traverse, Centrumplan Aalst (€ 30.000 - € 50.000 nadeel), Eindhoveneweg.

Financiële uitgangspositie 3^e Turap:

Berekening budgettaire ruimte (na verwerking 3e Turap 2021)					
	2021	2022	2023	2024	
<i>Bedragen * € 1.000 (V=voordeel, N=nadeel)</i>					
Saldo begroting:					
Primaire begroting 2021	21	34	0	273	V
Septemercirculaire 2020 (1e wijz. 2021)	235	286	345	400	V
Onvoorzien lasten structureel 2021-2024	90	90	90	90	V
Eenmalig onvoorzien begroting 2021	100				V
Totaal besteedbaar	446	410	435	763	V
Mutaties ten laste van onvoorzien 2021					
5e Turap 2020	-119	-87	-87	-87	N
1e Turap 2021	-140	0	0	0	N
2e Turap 2021	-333	-360	-360	-360	N
3e Turap 2021	-65	-99	-99	-99	N
Tot.mutaties ten gunste/ laste onvoorzien	-657	-546	-546	-546	N
Resultaat (na verwerking 3e Turap 2021)	-211	-136	-111	217	V

Kortom: Ombuigen huidige trend is van belang voor een duurzame gezonde financiële huishouding.

❖ **Blijven we voorzichtig, door de begroting in alle komende jaren sluitend te maken, of durven we in een bepaald jaar meer uit te geven dan we aan inkomsten hebben?**

Biedt het afstappen van het uitgangspunt "een meerjarig sluitende begroting" soelaas voor onze financiële situatie?

Het antwoord is: Dit kan tijdelijk (max. 4 jaar) verlichting bieden. Uiteindelijk lossen we er niets structureel mee op. Hoe zit het precies:

Uitgangspunt is zowel voor gemeente Waalre als voor de toezichthouder (provincie Noord-Brabant) een structureel sluitende begroting. Mocht dit niet haalbaar zijn, dan moet het eerste jaar (2022) sluitend zijn en volgt een nadere controle door de provincie op de begroting. Wanneer de controle met een positief resultaat wordt afgerond krijg je als gemeente maximaal één begrotingscyclus (4 jaar) tijd om een volledig sluitende begroting aan te bieden.

Wat kan wel structureel de trend ombuigen? Dat zijn de knoppen waar we als gemeente aan kunnen draaien:

- Meer inkomsten genereren, bv.:
 - OZB omhoog
 - Leges omhoog
 - Extra belastingen invoeren: Hondenbelasting, Parkeerbelasting.

Daarvoor is van belang te weten hoe hoog de belastingtarieven van Waalre liggen in vergelijking met andere gemeenten. Onderstaand overzicht brengt dit in beeld.

Op de website www.coelo.nl zijn de belastingtarieven van de aan Waalre grenzende gemeenten terug te vinden. Gemeente Waalre heeft in 2020 van de toen 388 geregistreerde gemeenten en deelgemeenten de 232e plaats voor wat betreft de lastendruk. Regionaal gezien staat Waalre op de 9^e plaats.

Regio overzicht Belastingen en heffingen 2020										
Gemeentenaam	Belastingen				Heffingen (max. 100% kostendekkend)					
	Gemiddeld betaalde ozb meerpersoons huishouden	Toeristenbelasting	Hondenbelasting	Parkeerbelasting	Afval Meerpersoonshuishouden	Riool Meerpersoonshuishouden	Leges paspoort	Leges identiteitskaart	Leges rijbewijs	Leges uittreksel BRP
	euro	euro	euro	euro	euro	euro	euro	euro	euro	euro
Waalre	405	3,50	0,00	0,00	216	198	73,20	58,30	40,65	10,00
Bergeijk	301	3,47	0,00	0,00	187	255	73,20	58,30	40,65	6,80
Best	278	1,20	0,00	0,00	263	172	73,20	58,30	40,65	9,40
Bladel	276	1,56	0,00	0,00	169	243	73,20	58,30	40,65	8,20
Cranendonck	343	1,50	0,00	0,00	261	198	73,20	58,30	40,65	7,00
Eersel	291	2,79	0,00	0,00	164	283	73,20	58,30	40,65	8,75
Eindhoven	313	3,50	79,00	3,80	264	144	71,35	56,80	40,65	17,00
Geldrop-Mierlo	217	1,46	49,80	0,70	298	188	73,20	58,30	40,65	13,80
Heeze-Leende	375	1,35	0,00	0,00	246	318	73,20	58,30	40,65	11,60
Helmond	351	1,50	62,16	2,10	213	202	73,20	58,30	40,65	10,60
Nuenen, Gerwen en Nederwetten	465	2,35	0,00	0,00	257	202	73,20	58,30	40,65	7,75
Valkenswaard	365	0,00	0,00	0,60	279	205	73,20	58,30	40,65	10,00
Veldhoven	315	1,60	89,12	1,30	230	151	73,20	58,30	35,75	11,40

- Structureel minder uitgeven.
Dan moet bezuinigd worden en bestuurlijk keuzen worden gemaakt. Waar gaan we snijden in voorzieningen?

❖ Hoeveel financiële ruimte behouden we in 2022 voor een nieuw gekozen gemeenteraad?

Gezien de beperkte structurele exploitatieruimte, de geringe omvang van de algemene reserves en de (reële) risico's en kosten die op ons af komen is de verwachting dat de financiële ruimte voor 2022 heel beperkt zal zijn. We zullen er rekening mee moeten houden dat we onze begroting niet (meerjarig) sluitend kunnen krijgen. Dan zullen keuzes gemaakt moeten worden.

We leggen onderstaande vragen nu aan u voor om input te krijgen voor de op te stellen kaderbrief. Niet om u ergens op vast te pinnen, maar om een richting te kunnen bepalen.

1. Heeft u er meer belasting voor over dan gemiddeld in de regio om in de beste woongemeente van Zuid-Nederland te wonen met een bovengemiddeld groene uitstraling?
2. Als we moeten bezuinigen, waar gaat uw voorkeur naar uit: snijden in collectieve voorzieningen of snijden in individuele voorzieningen?
3. Welke mogelijkheden ziet u om de inkomsten te verhogen? Heeft u zelf voorbeelden van zaken waarop bezuinigd kan worden?
4. Aan de hand van welke indicatoren wilt u beoordelen of de meerjarenbegroting solide is en welke marges vindt u daarbij acceptabel?